

Pastabos ir paklausymai dėl LR Vyriausybės nutarimo projekto Nr 18-3943 ir jį lydinčio dokumento Nr 2D-1102 (3.26)

Lietuvos gyvulininkystės institutas (dabar LSMU GI) buvo Lietuvos ūkinių gyvūnų veislių išsaugojimo iniciatorius, nuo 1993 metų organizavęs senųjų veislių gyvūnų paiešką ir iš surastų išlikusių gyvūnų suformavęs jų branduolius, atkuriantis mini populiacijų genealoginę struktūrą ir iki šiol vykdomas ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių saugojimo (in-situ ir ex-situ) funkcijas. Nors visą tą laiką veikė nemažai veislininkystės darbus atliekančių bendrovių, išnykimo grėsmė iškilo ir XX amžiuje sukurtoms ir buvusioms gausioms veislėms. Todėl institute teko didinti saugomų veislių skaičių, taip buvo suformuoti ir vis dar formuojami 10 veislių selekciniai branduoliai.

Todėl reaguojant į LR Žemės ūkio ministerijos parengtą ir paskelbtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl sutikimo reorganizuoti uždarąją akcinę bendrovę „Šeduvos avininkystė“ ir uždarąją akcinę bendrovę Upytės eksperimentinį ūkį“ ir jį lydinčią 2018-03-20 Nr 2D-1102 (3.26) dokumentą kyla labai daug klausimų:

Kodėl steigiant Nacionalinį genetinių išteklių centrą, kurio pagrindą sudarys „Šeduvos avininkystė“, veisianti tik juodgalves avis ir laikanti pavienes Lietuvos šiuurkščiavilnes avis ir Upytės eksperimentinis ūkis, neturintis nieko bendro su gyvūnų genetiniais ištekliais, nenurodoma kokias veisles numatoma saugoti? Gal numatoma jungtis su Augalų banku ir saugoti augalų veisles, nes Upytės eksperimentinio ūkio specializacija yra augalininkystė?

Susidaro įspūdis, kad LSMU Gyvulininkystės institutas, nuo visiško išnykimo išsaugojęs senąsias ir dalį XX amžiuje sukurtų veislių (Lietuvos baltąsias kiaules, Lietuvos žaluosius galvijus, Vištines žąsis) ir laikantis net 10 saugomų veislių gyvūnų, projekto rengėjų nuomone mažiau nusipelno būti pripažintu Nacionaliniu ūkinių gyvūnų genetinių išteklių centru. Kodėl?

Kas ir kaip gali įrodyti, kad augalininkystės krypties eksperimentinis ūkis savo kompetencija yra labiau tinkamas pretenduoti į ūkinių gyvūnų Nacionalinio genetinių išteklių centro kūrimą?

Kas garantuos, kad po tokių pertvarkymų sunkiausioje būklėje esančios veislės nebus visiškai sunaikintos?

Nuo ūkinių gyvūnų genetinių išteklių saugojimo pradžios buvo įvairių remiamų saugomų gyvūnų bandų laikytojų, kurių nusistatymas dalyvauti šiame darbe po tam tikro laiko išblėso. Projekte nepagrįsta, kodėl tikimasi, kad ūkinis subjektas, nesusijęs su gyvūnų genetinių išteklių saugojimo specifika ir kurio kompetencija šiais klausimais yra nežinoma ir

turėtų kelti rimtų abejonių, gali būti tinkamu pretendentu į Nacionalinį gyvūnų genetinių išteklių centrą.

Lietuvoje vis vyksta tai didesni, tai mažesni pertvarkymai. Kas garantuos, kad taip sukurtas centras, susidarius net kiek nepalankioms sąlygoms, nenuspręs, kad iš gyvūnų saugojimo ne to tikėjosi ir vėl nebus linkęs pereiti į palankesnę ir lengvesnę veiklą?

Kodėl edukacinę-šviečiamąją veiklą numatoma pavesti ne mokslo institucijai, o ūkinei bendrovei? Ar to nereiktų derinti su mokslo ir švietimo ministerija?

Projekte nurodyta, kad bus sutaupyta 423,3 tūkst. Eur., bet nepateikta kiek kainuos naujos infrastruktūros sukūrimas.

Kodėl nenurodoma VŠĮ Nacionalinio genetinių išteklių centro naujos infrastruktūros kūrimui reikiamų investicijų suma? Ar taip taupant nebus brangiau?

Ar neracionaliau būtų numatytas investicijas nukreipti jau turimos infrastruktūros stiprinimui?

Projekte nurodyta, kad jį priėmus reikės keisti Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašą, kuris siejamas ir su naudojama žeme, kuri reikalinga laikant gyvūnus. Todėl kyla klausimas, kodėl, numatant tokių pakeitimų būsimą poreikį, pateiktas projektas nebus derinamas su LR teisingumo ministerija?

Mano iškeltus klausimus, prašau, traktuoti kaip pastabas ir į jas atsakyti

Dr. Violeta Razmaitė,

LSMU Gyvulininkystės instituto vyriausioji mokslo darbuotoja,

ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo darbe dalyvaujanti nuo 1991 metų